

OSLO STATSADVOKATEMBETER

Kommunal- og moderniseringsdepartementet
Postboks 8112
0032 OSLO

Deres referanse:

21/3980

Vår referanse:

21/1569 - 2 / SVA004

Dato:

01.10.2021

HØRINGSSVAR - FORSLAG TIL NY EKOMLOV M.M.

Det vises til departementets utsendelse 2. juli 2021 av dokumenter i tilknytning til høring av forslag til ny ekomlov, ny ekomforskrift og endringer i nummerforskriften.

Oslo statsadvokatembeter har ikke kapasitet til å sette seg inn i det omfattende materialet som er på høring. Det skal også bemerkes at en rekke av temaene i denne høringen berører forhold som krever innsikt i tekniske og merkantile forhold som vi ikke har kompetanse til å uttale oss om. Vår høringsuttalelse er derfor begrenset til å gjelde noen få bestemmelser i lovforslaget som er av særlig betydning for påtalemyndigheten.

Til lovforslagets § 1-1 Formål

I den foreslåtte formålsbestemmelsen kan det synes som om enkelte viktige offentligrettslige hensyn som loven er ment å ivareta, er utelatt. Plikten til å lagre og å utlevere opplysninger til politiet eller påtalemyndigheten, som er viktig for samfunnets kriminalitetsbekjempelse, er lovfestet i den nåværende ekomloven, og vil også være det i den nye loven, jf. forslagets §§ 3-4 og 3-5. Statsmyndigheters mulighet til å formidle viktige meldinger til befolkningen er omhandlet i forslagets § 3-10. Med litt velvilje kan muligens politi, påtalemyndighet og andre statlige organer dekkes av begrepet "brukerne" i formålsbestemmelsen, jf. definisjonen i forslaget § 1-5 nr. 25. Etter Oslo statsadvokatembeters oppfatning bør imidlertid formålsbestemmelsen uttrykkelig også å innbefatte ivaretagelse av viktige statlige interesser.

Til lovforslagets § 3-2 Taushetsplikt

Straffeprosessloven § 118

I høringsnotatet bes det på side 34 om høringsinstansenes kommentarer og innspill til konsekvensen endringen av definisjonen av elektronisk kommunikasjonstjeneste vil få for straffeprosessloven § 118, jf. § 230. For Oslo statsadvokatembeter er det på det nåværende

tidspunkt vanskelig å ha noen synspunkter på denne problemstillingen. Vi oppfordrer imidlertid departementet til i det videre arbeid med lovforslaget å legge betydelig vekt på de høringsuttalelser som måtte komme fra politidistriktene og politiets særorganer, som har erfaring med etterforskning av elektroniske spor.

Vi vil forøvrig bemerke at forholdet til bevisforbudsregelen i straffeprosessloven § 118 ikke synes å være drøftet i proposisjonen som gjaldt den vedtatte endringen i nåværende ekomlov § 2-8b. Når IP-adresser utleveres til politiet i samsvar med loven under etterforskningen, legger vi til grunn at abonnementsopplysninger uten hinder av straffeprosessloven § 118 kan videreformidles til den dømmende rett, og at det ikke vil være behov for særskilt fritak fra taushetsplikten. Normalt vil det ikke være behov for vitneforklaringer fra personer som representerer tilbydere av tilgang til elektroniske kommunikasjonsnett eller kommunikasjonstjeneste. Uansett vil et eventuelt avslag på fritak fra taushetsplikt kunne overprøves av domstolen, jf. § 118 annet ledd.

Hvis den definisjonen av elektronisk kommunikasjonstjeneste som er foreslått i utkastets §1-5 nr. 4 skal vedtas, bør den begrepsbruken også benyttes i straffeprosessloven § 118 slik at man unngår forskjellige begreper i de to lovene.

Ubetinget utleveringsplikt

I § 3-2 fjerde ledd lyder: "Anmodning fra påtalemyndigheten eller politiet om opplysninger som omhandlet i tredje ledd skal etterkommes med mindre særlige forhold gjør det utilrådelig." Denne setningen er en videreføring av hva som står i den nåværende ekomloven § 2-9 fjerde ledd, og som igjen var en videreføring av det som stod i teleloven av 1995 § 9-3 fjerde ledd. Verken i høringsnotatet eller i forarbeidene til de tidligere lovene fremgår det hvorfor teletilbydere skal ha adgang til å nekte utlevering av opplysninger til politi og påtalemyndighet. En slik nektelsesadgang kan åpne for misbruk, og vi foreslår derfor at det i den nye loven bare slås fast en plikt til slik utlevering. Ordene "med mindre særlig forhold gjør det utilrådelig" bør derfor tas ut av bestemmelsen.

Til lovforslagets § 3-4 Plikt til lagring av IP-adresser

Oslo statsadvokatembeter avga høringsuttalelse 11. januar 2021 i anledning forslaget om lagring av IP-adresser. Som vi påpekte den gang, er den nåværende situasjon hvor IP-adresser blir lagret i bare tre uker, svært uhensiktsmessig sett ut fra politiets og påtalemyndighetens oppgaver med å avdekke og etterforske alvorlig kriminalitet. Forslagets § 3-4 viderefører § 2-8a i nåværende lov, som ble vedtatt av Stortinget 11. juni 2021, og fastsetter en lagringsplikt på 12 måneder. Den vedtatte endringen er per dags dato ikke trådt i kraft. En lagringsplikt i 12 måneder er et viktig virkemiddel i politiets arbeid med å identifisere personer som begår alvorlig kriminalitet. Oslo statsadvokatembeter håper derfor at departementet og Stortinget opprettholder lovvedtaket som ble gjort så sent som juni i år.

Det er også ønskelig at departementet prioriterer arbeidet med å sette i kraft den vedtatte § 2-8a.

Til lovforslagets § 3-5 Utlevering av IP-adresser

Opplistingen av straffebud

Bestemmelsen viderefører den vedtatte § 2-8b. Etter Stortingets behandling av bestemmelsen er det trådt i kraft to nye straffebud med strafferamme under fengsel i 3 år, og hvor det under etterforskning kan være svært aktuelt å få utlevert IP-adresser. De to bestemmelsene er straffeloven § 267 a, som gjelder deling av krenkende bilder mv., og § 267 b, som gjelder grov deling av krenkende bilder. Disse straffebudene bør tas med i opplistingen i § 3-5 første ledd.

Rapportering

Paragrafens tredje ledd lyder slik: "Politiet og påtalemyndigheten skal oversende en årlig rapport om uthenting av IP-adresser til myndigheten". Hva som menes med "myndigheten", fremgår av forslaget til §1-4. I § 3-5 femte ledd er det foreslått en hjemmel for "myndigheten" til å gi forskrift om utlevering av data etter bestemmelsen og om politiets og påtalemyndighetens rapportering om innhenting av opplysninger.

En slik årlig rapporteringsplikt var ikke med i departementets lovforslag, jf. Prop. 167 L (2020-2021), og synes å ha kommet til under behandlingen i Stortinget av ekomlovens § 2-8b. Heller ikke justiskomiteen innstilling gir noen forklaring på hvorfor det skal etableres en slik rapporteringsplikt. Den vedtatte bestemmelsen gir ingen veiledning om hvilke instanser som skal forestå rapporteringen. Rent umiddelbart kan det synes hensiktsmessig å legge rapporteringsplikten til særorganene med påtalemyndighet og til politidistriktene. Vi forutsetter at den myndighet som skal gi en forskrift om dette, samarbeider med Riksadvokaten for å lage en praktisk gjennomførbar rapporteringsordning. Dette bør uansett gjøres før den vedtatte ekomlovens § 2-8b trer i kraft.

Det bør videre vurderes om det er behov for å opprettholde en slik rapporteringsplikt i den nye ekomloven.

Lars Erik Alfheim
førstestatsadvokat

Stein Vale
statsadvokat

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur

Gjenpart

Justis- og beredskapsdepartementet, Lovavdelingen	Postboks 8005 Dep	0030	OSLO
Riksadvokaten	Postboks 2102 Vika	0125	OSLO